Gemeente Raalte

Collegevoorstel

Onderwerp	Vaststellen ujtvoeringsplan inburgering
Zaaknummer	86781-2021
B&W vergadering	30 november 2021
Integrale advisering	Tamara Schrör (domeinmanager), Meike Schrijver (strategisch beleidsadviseur), Nicolette Klunder (consulent statushouders), Eline Steen (juridisch adviseur) en Chris ten Have (financieel adviseur), Amber Maathuis (communicatieadviseur)
Portefeuillehouder	Dhr. J. (Jacques) van Loevezijn
Voor informatie	Janneke Oosterveen

Bestuurssamenvatting

Met ingang van 1 januari 2022 treedt de nieuwe wet inburgering in werking. Onder de nieuwe wet krijgt de gemeente de regie over de inburgering van nieuwkomers. Dit betekent dat we verantwoordelijk worden voor het organiseren van de inburgeringslessen, het maken van een integraal, persoonlijk plan waarin doelstellingen voor inburgering en participatie staan beschreven en het monitoren van de voortgang van dit plan. In onderhavig plan beschrijven we hoe we als gemeente hier uitvoering aan gaan geven.

Beslispunten

1. Het uitvoeringsplan inburgering vast te stellen;
2. De raad te informeren over het uitvoeringsplan inburgering.

Besluit

Conform,

Inleiding

Het huidige inburgeringsstelsel, dat stamt uit 2013, gaat veranderen. Wetsevaluatie en andere onderzoeken hebben uitgewezen dat het huidige stelsel, waarin de inburgeraar zelf de regie heeft op inburgering, complex en niet effectief is. Doordat het stelsel teveel op zichzelf staat, participeren statushouders onvoldoende in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Hierdoor zijn zij te lang aangewezen op een bijstandsuitkering.
Om de inburgering te bekostigen kunnen statushouders in het huidige stelsel een lening van maximaal 10.000 euro krijgen van DUO. Wanneer de inburgering binnen drie jaar wordt behaald, wordt de lening kwijtgescholden. Lukt dit niet, dan wordt de lening omgezet in een schuld. Dit leenstelsel heeft een prijsopdrijvend effect en zorgt ervoor dat teveel statushouders onder hun niveau inburgeren, zodat zij het risico niet lopen het examen niet te halen.

Om deze knelpunten op te lossen, komt er met ingang van 1 januari 2022 een nieuw inburgeringsstelsel. De uitgangspunten van de nieuwe wet zijn:

- **Tijdige start**
  Nieuwkomers moeten vanaf het begin meedoen in Nederland;
- **Snelheid traject**
  De inburgering moet niet te lang duren;
- **Maatwerk**
  De inburgering moet aansluiten op de behoefte van de nieuwkomers, zodat deze op een volwaardige manier kunnen meedoen;
- **Dualiteit: combineren van taal leren en participeren**
  Om volwaardig mee te kunnen doen is het belangrijk dat de nieuwkomer een combinatie krijgt van Nederlandse taalles en participatie, bijvoorbeeld taalstage, vrijwilligerswerk of een betaalde baan. Zo leert de nieuwkomer de Nederlandse taal sneller en beter en kan hij vanaf het begin meedoen. Om de kansen op integratie te vergroten, wordt het taalniveau verhoogd: van niveau A2 naar B1.
- **Kwaliteit inburgeringsaanbod**
  Het borgen van kwaliteit van het aanbod is belangrijk om de doelstellingen van de Wet inburgering te halen: snel en volwaardig meedoen.

Om dit te doen laten slagen is besloten om de gemeente verantwoordelijk te maken voor de regie op inburgering. Feitelijk betekent dat dat we een aantal nieuwe taken krijgen:

- *Uitvoeren brede intake*

Van iedere inburgeraar nemen we een brede (of verlengde) intake af. Op een zo vroeg mogelijk moment wordt gestart met integratie en participatie. Voor asielstatushouders betekent dit dat we al in het AZC contact leggen. De periode in het AZC benutten we optimaal door voorinburgering te stimuleren en te kijken of iemand al ergens kan participeren. Het liefst al in onze gemeente. Lukt dit niet, dan in de buurt van het AZC. Bij de verhuizing naar Raalte zetten we dit proces zo probleemloos mogelijk voort.

- *Opstellen persoonlijk plan inburgering en participatie (PIP)*

Voor en met iedere inburgeraar stellen we een PIP op. De informatie uit de brede intake is hiervan de start. In het PIP wordt het persoonlijke traject naar inburgering en participatie uitgestippeld. We blijven het PIP monitoren, zodat het plan altijd past bij de behoefte van de inburgeraar om zijn resultaten te behalen.

- *Organiseren drie leerroutes*

Het nieuwe inburgeringsstelsel zet in op een forse verhoging van het taalniveau: van niveau A2 naar B1.

Voor het nieuwe inburgeringsaanbod organiseren we drie leerroutes:

1. Onderwijsroute: alle statushouders jonger dan 30 jaar moeten, in verband met het perspectief op de arbeidsmarkt, zo snel mogelijk instromen in het onderwijs. Hiervoor moet een schakelvoorziening worden ontwikkeld.
2. B1-route: de verwachting is dat het merendeel van de statushouders voor deze route in aanmerking zal komen. De forse stijging van taalniveau heeft gevolgen voor het lesaanbod. Niet iedereen zal het B1-niveau kunnen halen. Wie hiertoe niet in staat is, mag op onderdelen op A2-niveau inburgeren.
3. Z-route (Zelfstandig met taal): de Z-route is gericht op zelfredzaamheid in de samenleving en het naar vermogen beheersen van de Nederlandse taal. Statushouders die niet in staat zijn om taalniveau B1, of op onderdelen A2, te halen, zullen deze route gaan volgen.

De B1- en de onderwijsroute besteden we in regionaal verband aan. De Z-route organiseren we lokaal, zodat we zowel taal als participatie zo dicht mogelijk bij de leefomgeving van de inburgeraar kunnen aanbieden.

- *Ontzorgen en financieel zelfredzaam maken van asielstatushouders*

Gemeenten moeten onder het nieuwe stelsel inzetten op financiële activering en ontzorging van asielstatushouders, als onderdeel van het PIP. Dit betekent dat we voor iedere asielstatushouders zes maanden, en langer indien nodig, de vaste lasten (zorgverzekering, huur en energie) inhouden op de bijstandsuitkering en rechtstreeks doorbetalen aan de zorgverzekeraar, verhuurder of leverancier. Om statushouders financieel bekwamer te maken, starten we gelijktijdig met een cursus financiële zelfredzaamheid. Het doel is statushouders zo snel als mogelijk, maar nadrukkelijk niet eerder, financieel zelfredzaam te maken en hen hun financiën weer volledig in eigen beheer te geven.

Er is al veel in de wet inburgering 2021 vastgelegd; de wet geeft duidelijk aan welke onderdelen we als gemeente moeten aanbieden. De keuzes die er nog te maken zijn, zijn uitvoeringskeuzes.

Beoogd effect

Inburgeraars te ondersteunen en begeleiden bij de inburgering om hen snel en volwaardig mee te laten doen in de samenleving en op de arbeidsmarkt.

Argumenten

1.1 Met ingang van 1 januari 2022 is de wet inburgering 2021 van kracht. Onderhavig plan geeft weer hoe we in de gemeente Raalte uitvoering gaan geven aan de nieuwe taken die op ons afkomen.

1.2 Het uitgangspunt van de wet is dat de regie over inburgering niet meer bij de inburgeraar zelf ligt, maar dat deze functie door de gemeente wordt uitgevoerd. We kunnen een keuze maken of we de regiefunctie zelf willen uitvoeren of dat we deze uitbesteden. We kiezen er echter bewust voor om zelf de rol van regievoerder uit te voeren. De argumenten hiervoor zijn dat we als gemeente hiermee de mogelijkheid hebben om de inburgering als integraal onderdeel van het sociaal domein te positioneren. Niet alleen beleidsmatig, maar juist ook in de uitvoering. De consulenten kunnen de verbinding leggen tussen taal en participatie en, indien nodig, ook wmo, jeugd en schulddienstverlening. Daarnaast werken we al sinds 2017 met consulenten statushouders die ervaring hebben opgedaan met het begeleiden van nieuwkomers. Het ligt daarom voor de hand om die rol uit te breiden met de regievoering over de inburgering.

Duurzaamheid

Het plan helpt nieuwkomers bij hun integratie in de samenleving.

Kanttekeningen

Het algemeen beeld is dat de huidige middelen die we van het Rijk ontvangen niet toereikend zijn voor de kosten die we moeten maken. Landelijk speelt momenteel de discussie over het budget dat we krijgen voor de inkoop van de leerroutes. Met name het budget voor de onderwijsroute is te laag, waardoor landelijk het probleem is ontstaan dat er geen aanbieders zijn die uitvoering willen geven aan deze route. Om die reden heeft de regionale aanbesteding van de inkoop van inburgeringsvoorziening vertraging opgelopen. In november 2021 heeft het Rijk besloten om incidenteel 24 miljoen euro extra aan centrumgemeenten van arbeidsmarktregio's beschikbaar te stellen voor de instroom in de onderwijsroute in 2022 en 2023. Hoe dit effect heeft op het aanbestedingstraject wordt in de komende periode duidelijk. In het voorjaar van 2022 geeft het rijk duidelijkheid over de structurele inbedding en financiering van de onderwijsroute op lange termijn. Daarnaast levert de combinatie van taal en participatie mogelijk een hogere belasting op op de Participatiemiddelen, omdat deze kosten niet worden gedekt door de middelen die we ontvangen voor de uitvoering van de inburgering.

Financiën
Voor het jaar 2022 is vanuit het rijk een voorschot van € 231.710 beschikbaar gesteld ter compensatie van de kosten van de inburgeringsvoorzieningen. Na afloop van het uitvoeringsjaar zal aan de hand van de werkelijke volumes inburgeringsplichtigen in Raalte het definitieve bedrag vastgesteld worden. Daarnaast is er € 129.000 in 2022 beschikbaar voor de extra uitvoeringskosten van de Wet Inburgering. Hiervoor wordt 1 fte consulent en 0,5 fte beleidsmedewerker aan de formatie Domein Sociaal toegevoegd om invulling te geven aan de wettelijk taak. In de decembercirculaire 2021 wordt de compensatie vanuit het rijk ten behoeve van de informatievoorziening definitief bekend gemaakt.
Uitgangspunt is om de Wet Inburgering budgetneutraal uit de voeren. De regionale aanbesteding en de daarmee samenhangende vaststelling van tarieven aan aanbieders van inburgeringstrajecten heeft vertraging opgelopen. Daarmee zijn de definitieve tarieven van de inburgeringsvoorzieningen nog niet vastgesteld. In 2022 zullen we het aantal inburgeringstrajecten en de kostenontwikkeling scherp monitoren en eventuele afwijking verantwoorden in de Planning en Control rapportage.

Vervolg
Na vaststelling door het college wordt het uitvoeringsplan ter kennisname aan de raad gestuurd.

Communicatie
De gemeente Raalte ontwikkelt communicatie met de statushouders op maat en, waar nodig, in de taal die de statushouder op dat moment beheerst. Denk hierbij aan brieven en beschikkingen en ook in persoonlijk contact, waar nodig, met behulp van een tolk. Daarnaast verzorgen we actieve communicatie met belanghebbende partijen en lichten dit besluit toe in persgesprek met persbericht.

Bijlagen
Uitvoeringsplan inburgering
Persbericht